

PODSUMOWANIE

**zawierające informacje w jaki sposób zostały wzięte pod uwagę
i w jakim zakresie zostały uwzględnione opinie, zgłoszone uwagi
i wnioski oraz ustalenia zawarte w prognozie**

**DO REGIONALNEGO PROGRAMU STRATEGICZNEGO
W ZAKRESIE ENERGETYKI I ŚRODOWISKA**

Podsumowanie do Regionalnego Programu Strategicznego w zakresie energetyki i środowiska zgodnie z art. 55 ust. 3 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. Nr 199 poz.1227 z późn. zm.) zawiera:

1. Uzasadnienie wyboru przyjętego dokumentu w odniesieniu do rozpatrywanych rozwiązań alternatywnych.
2. Informacje w jaki sposób zostały wzięte pod uwagę i w jakim zakresie zostały uwzględnione:
 - a) ustalenia zawartych w prognozie oddziaływania na środowisko,
 - b) opinie właściwych organów, o których mowa w art. 57 i 58 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. Nr 199 poz.1227 z późn. zm.),
 - c) zgłoszone uwagi i wnioski,
 - d) wyniki postępowania dotyczącego transgranicznego oddziaływania na środowisko, jeżeli zostało przeprowadzone,
 - e) propozycje dotyczące metod i częstotliwości przeprowadzania monitoringu skutków realizacji postanowień dokumentu.

1. Uzasadnienie wyboru przyjętego dokumentu w odniesieniu do rozpatrywanych rozwiązań alternatywnych

Regionalny Program Strategiczny w zakresie energetyki i środowiska jest dokumentem uszczegóławiającym dwa cele operacyjne (3.2. Bezpieczeństwo i efektywność energetyczna i 3.3. Dobry stan środowiska) Strategii Rozwoju Województwa Pomorskiego 2020 (SRWP 2020), przyjętej uchwałą Sejmiku Województwa Pomorskiego Nr 458/XXII/12 z dnia 24 września 2012 r. Przyjęty zakres interwencji dokumentu, dla zachowania spójności ze SRWP 2020, skupia na tych samych wybranych obszarach tematycznych energetyki i środowiska, na który samorząd województwa ma rzeczywisty wpływ i dysponuje konkretnymi narzędziami realizacji. Dlatego w ramach *Prognozy oddziaływania na środowisko dla Regionalnego Programu Strategicznego w zakresie energetyki i środowiska*, zwanej dalej Prognozą nie rozpatrywano rozwiązań alternatywnych.

Ponadto w przypadku wspieranych kierunków działań, większość z nich przyczyni się do poprawy stanu środowiska w regionie, zatem nie wymagała rozważenia rozwiązań alternatywnych. Nieliczne z działań projektu RPS EiŚ mogą potencjalnie negatywnie oddziaływać na środowisko. Należą do nich m.in. działania:

- zwiększenie poziomu skuteczności ochrony przeciwpowodziowej;
- ograniczanie emisji zanieczyszczeń do wód w zlewniach, poprawa jakości wód;
- stworzenie i modernizacja infrastruktury do odzysku i recyklingu odpadów, w tym odzysku energetycznego;
- rozwój inteligentnych systemów elektroenergetycznych;
- rozwój źródeł odnawialnych.

Rozwiązaniami alternatywnymi dla tej grupy działań będą raczej techniczne metody realizacji konkretnych przedsięwzięć lub warianty ich lokalizacji. W związku z powyższym wybór

rozwiązań alternatywnych powinien nastąpić na etapie sporządzania oceny oddziaływania na środowisko poszczególnych przedsięwzięć.

2. Informacje w jaki sposób zostały wzięte pod uwagę i w jakim zakresie zostały uwzględnione ustalenia zawarte w prognozie oddziaływania na środowisko

W przyjętej uchwałą nr 469/245/13 Zarządu Województwa Pomorskiego z dnia 9 maja 2013 r. *Prognozie*, zawarto 4 rekomendacje - propozycje zmian zapisów w projekcie RPS EiŚ, które dotyczyły:

- rozszerzenia obszarów strategicznej interwencji w działaniach: 1.2.3. *Poprawa stanu cennych gatunków i siedlisk przyrodniczych* i 1.2.4. *Powstrzymanie nadmiernego rozprzestrzeniania się obcych gatunków inwazyjnych* do obszaru całego województwa;
- rozszerzenia zakresu interwencji w działaniu 2.1.6. *Przywracanie terenom zdegradowanym wartości przyrodniczych i użytkowych* o tereny przemysłowe i poprodukcyjne na terenach wiejskich;
- rozszerzenia zakresu interwencji o wsparcie dla budowy i rozbudowy systemów odprowadzania i oczyszczania ścieków przemysłowych w działaniu 2.1.1. *Ograniczenie emisji zanieczyszczeń do wód w zlewniach, poprawa jakości wód*;
- wyłączenia z obszaru strategicznej interwencji wsparcia dla budowy małych elektrowni wiatrowych na obszarach objętych formami ochrony przyrody, o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 1-5, 8 i 9 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody lub chociażby obszarów Natura 2000.

Wszystkie rekomendacje zostały przeanalizowane w aspekcie zasadności i możliwości ich uwzględnienia w RPS EiŚ, a opis sposobu w jaki zostały wzięte pod uwagę i w jakim zakresie zostały uwzględnione, bądź nie w przyjętym dokumencie, znajdują się w tabeli 1 załączonej do niniejszego podsumowania.

a) Informacje w jaki sposób zostały wzięte pod uwagę i w jakim zakresie zostały uwzględnione opinie właściwych organów, o których mowa w art. 57 i 58 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. Nr 199 poz.1227 z późn. zm.)

Artykuł 53 ustawy z dnia 3 października 2008 r. *o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko* (Dz. U. z 2008r. Nr 199, poz. 1227 z późn. zm.) nakłada na organ opracowujący projekt programu w dziedzinie energetyki, gospodarki wodnej, gospodarki odpadami (art. 46 pkt 2) obowiązek uzgodnienia z właściwymi organami zakresu i stopnia szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko.

W dniu 28 lutego 2013 r. Zarząd Województwa Pomorskiego przyjął uchwałę nr 217/225/13 w sprawie uzgodnienia z właściwymi organami zakresu i stopnia szczegółowości informacji wymaganych w „*Prognozie oddziaływania na środowisko dla projektu Regionalnego Programu Strategicznego w zakresie energetyki i środowiska*”. Uchwała była podstawą do wystąpienia z wnioskiem do właściwych organów o uzgodnienie zakresu i stopnia szczegółowości Prognozy oddziaływania na środowisko dla sporządzanego projektu dokumentu.

Prognozę dla projektu RPS EiŚ sporządzono zgodnie z zakresem i stopniem szczegółowości uzgodnionym z:

- Regionalnym Dyrektorem Ochrony Środowiska w Gdańsku (pismo nr RDOŚ-Gd-WOO.411.3.2013.ES.1 z dnia 26.03.2013r.). Rozszerzając ustawowy zakres Prognozy,

RDOŚ zwrócił uwagę na potrzebę zaproponowania wymogów, jakie należy spełnić podczas przygotowania do realizacji zadań, wyznaczających ramy dla późniejszej realizacji konkretnych przedsięwzięć, mogących znacząco oddziaływać na środowisko oraz potrzebę wskazania potencjalnych miejsc konfliktogennych i zaproponowanie rozwiązań alternatywnych, a także minimalizujących potencjalne negatywne oddziaływania.

- Pomorskim Państwowym Wojewódzkim Inspektorem Sanitarnym w Gdańsku (pismo nr SE.NS-80.9022.490.76.2013.WR z dnia 22 marca 2013r.).
- Dyrektorem Urzędu Morskiego w Gdyni (pismo nr INZ/ZP-8316/28-2/13 z dnia 28.03.2013r.). Dyrektor UM w Gdyni zwrócił uwagę, że sporządzana prognoza winna określać wpływ RPS na środowisko morskie, w tym obszary Natura 2000;
- Dyrektorem Urzędu Morskiego w Słupsku (pismo nr OW-B5-074/16/13 z dnia 04 kwietnia 2013r.). Organ zaproponował dodatkowo:
 - ✓ Odniesienie się do planowanych do wskazania sposobów zagospodarowania obszaru morskiego oraz wpływ wskazanych działań na elementy środowiska,
 - ✓ Wskazanie formy oddziaływania planowanych inwestycji na brzeg morski wraz z formami możliwych działań mających za zadanie zmniejszenie tempa jego erozji i wskazanie potencjalnych źródeł ich finansowania,
 - ✓ Uwzględnianie wymagań Ramowej Dyrektywy Wodnej.

Została ona przyjęta przez Zarząd Województwa Pomorskiego w dniu 9 maja 2013r. (uchwała nr 469/245/13).

Następnie zgodnie z art. 54 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. Nr 199 poz.1227 z późn. zm.) Marszałek Województwa Pomorskiego przesłał projekt RPS EiŚ¹ wraz z Prognozą do zaopiniowania przez Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gdańsku, Pomorskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Gdańsku, Dyrektora Urzędu Morskiego w Gdyni oraz Dyrektora Urzędu Morskiego w Słupsku.

Projekt RPS EiŚ wraz z Prognozą bez uwag zaopiniował Dyrektor Urzędu Morskiego w Słupsku (pismo z dn. 4 czerwca 2013 r. znak: OW-B5-074/34-4/13) i Pomorski Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny w Gdańsku (opinia z dnia 19 czerwca 2013 r. znak: SE-NE-80.9022.490.176.2013.KM).

Urząd Morski w Gdyni w piśmie nr INZ/ZP-8316/28-9/13 z dnia 01.07.2013r. zaopiniował projekt RPS EiŚ łącznie z projektami RPS T i RPS RG, z uwagami nie dotyczącymi kwestii środowiskowych, lecz rozszerzenia i uszczegółowienia przyjętych w RPS kierunków rozwoju. Organ wydając opinię przekroczył termin 30 dni, zapisany w art. 53 Ustawy OOS.

Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Gdańsku odpowiadając na wniosek, w piśmie nr RDOŚ-Gd-W00.410.2013.25.MCZ.3 z dnia 19 czerwca 2013r. poprosił o wyjaśnienie, czy Zarząd Województwa Pomorskiego podtrzymuje wniosek o wyrażenie opinii w trwającym postępowaniu. W piśmie DROŚ-E.7011.12013.DF EOD:57814/07/2013 z dnia 1 lipca 2013r. Zarząd Województwa Pomorskiego wniosek podtrzymał.

Pismem z dnia 11.07.2013r. znak: RDOŚ-Gd-WOO.410.25.2013.MCZ.4. Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Gdańsku zaopiniował pozytywnie z uwagami projekt RPS EiŚ wraz Prognozą.

Zgłoszone uwagi właściwych organów, o których mowa w art. 57 i 58 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeń-

¹ przyjęty uchwałą nr 329/234/13 Zarządu Województwa Pomorskiego z dnia 28 marca 2013 r.

stwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. Nr 199 poz.1227 z późn. zm.), zostały rozpatrzone w pracach nad RPS EiŚ, a szczegółowy sposób i zakres ich uwzględnienia w RPS został przedstawiony w tabeli 2 do niniejszego podsumowania.

b) Informacje w jaki sposób zostały wzięte pod uwagę i w jakim zakresie zostały uwzględnione zgłoszone uwagi i wnioski

Możliwość zgłaszania uwag i wniosków do projektu RPS EiŚ w ramach strategicznej oceny oddziaływania na środowisko zapewniono w ramach konsultacji społecznych prowadzonych od 13 maja do 7 czerwca 2013 r. W przytoczonym terminie projekt RPS EiŚ wraz z Prognozą wyłożono do publicznego wglądu w Departamencie Środowiska i Rolnictwa Urzędu Marszałkowskiego Województwa Pomorskiego w Gdańsku przy ul. Augustyńskiego 2, pok. 118, w godzinach 7.45-15.45

Informacja o możliwości składania uwag i wniosków do obu dokumentów oraz o miejscu ich wyłożenia do wglądu, została ogłoszona w prasie o zasięgu regionalnym², udostępniona na stronie internetowej województwa pomorskiego dedykowanej RPS EiŚ, w BIP Urzędu Marszałkowskiego Województwa Pomorskiego (UMWP) oraz zamieszczona na tablicy ogłoszeń w siedzibie UMWP w Gdańsku. Zgodnie z podaną informacją, uwagi i wnioski można było zgłaszać pisemnie na adres Urzędu Marszałkowskiego Województwa Pomorskiego w Gdańsku, pocztą elektroniczną na podany adres mailowy, ustnie do protokołu, a także poprzez formularz zgłaszania uwag dostępny na stronie internetowej http://strategia2020.pomorskie.eu/pl/rps_energetyka_srodowisko. Informacja o sporządzonych dokumentach została zamieszczona w publicznie dostępnym wykazie danych o dokumentach zawierających informacje o środowisku i jego ochronie.

W ogłoszeniu o konsultacjach społecznych umieszczono informację o wspólnej konferencji, zorganizowanej w dniu 22 maja 2013r., w ramach strategicznej oceny oddziaływania na środowisko, dla wszystkich projektów Regionalnych Programów Strategicznych. W trakcie konferencji zaprezentowano m.in. RPS EiŚ oraz najważniejsze wnioski i rekomendacje z Prognozy oddziaływania na środowisko, sporządzonej dla tego projektu.

Do obu dokumentów wyłożonych do publicznego wglądu w ramach procedury strategicznej oceny oddziaływania na środowisko, w wyznaczonym terminie, tj. do 7 czerwca 2013 r., nie zgłoszono w formie pisemnej, drogą elektroniczną na adres mailowy albo poprzez formularz udostępnionym na stronie internetowej, czy też ustnie do protokołu żadnego wniosku ani uwagi.

W ramach dyskusji, jaka miała miejsce na konferencji w dniu 22 maja 2013 r., zorganizowanej w ramach strategicznej oceny oddziaływania na środowisko, jedna osoba zabrała głos, nie składając jednak żadnych uwag do protokołu. Zabranego głosu w dyskusji odczytany został z zapisu audio i zapisany w załączonej tabeli 3.

c) Informacje w jaki sposób zostały wzięte pod uwagę i w jakim zakresie zostały uwzględnione wyniki postępowania dotyczącego transgranicznego oddziaływania na środowisko, jeżeli zostało przeprowadzone

Ocena ryzyka wystąpienia znaczącego transgranicznego oddziaływania na środowisko jest obligatoryjnym elementem analiz przeprowadzanych w ramach procedury strategicznej oceny oddziaływania na środowisko. Jest to wymóg przewidziany w prawie krajowym, wynikający z przepisów prawa międzynarodowego - Konwencji EKG ONZ o ocenach oddziaływania

² Polska Dziennik Bałtycki Nr 110(20831) z dn. 13 maja 2013 r. str. 12; 14-15.

na środowisko w kontekście transgranicznym sporządzonej w Espoo dnia 25 lutego 1991 r. oraz Dyrektywy 2001/42/WE w sprawie ocen wpływu niektórych planów i programów na środowisko, tzw. Dyrektywy SEA.

Przeprowadzona w *Prognozie* analiza i ocena oddziaływań środowiskowych związanych z realizacją celów i działań wspieranych w projekcie RPS EiŚ nie wykazała, by mogły one powodować, znaczące oddziaływania transgraniczne. Wszystkie prowadzone działania ze względu na swój charakter będą dotyczyć obszaru województwa, a oddziaływania na środowisko będą miały charakter przede wszystkim lokalny. Wyniki przeprowadzonych analiz wskazują, iż realizacja działań RPS EiŚ w kontekście transgranicznym może poprawić stan środowiska regionu Morza Bałtyckiego. Zatem ewentualne oddziaływania będą miały charakter pozytywny i nie wymagają prowadzenia procedury transgranicznego oddziaływania na środowisko. Z uwagi na powyższe procedura dotycząca transgranicznego oddziaływania na środowisko nie została przeprowadzona.

d) Informacje w jaki sposób zostały wzięte pod uwagę i w jakim zakresie zostały uwzględnione propozycje dotyczące metod i częstotliwości przeprowadzania monitoringu skutków realizacji postanowień dokumentu

Monitoring skutków realizacji postanowień RPS EiŚ, zgodnie z zapisami dokumentu ma być prowadzony regularnie, w ramach Pomorskiego Systemu Monitoringu i Ewaluacji (PSME). Zgodnie ze „Szczegółową koncepcją działania PSME³” monitoring przewiduje wykorzystanie szeregu narzędzi służących do opracowania raportów z realizacji i raportów ewaluacyjnych Programu. Podstawowymi narzędziami monitorowania realizacji Programu ma być:

- baza informacji i wskaźników określonych na poziomie celu głównego, celu szczegółowego i priorytetów z roczną (co do zasady) częstotliwością pomiaru;
- badania, ewaluacje, opracowania studialne, ekspertyzy, analizy, służące zaspokojeniu potrzeb informacyjnych związanych z monitorowaniem i ewaluacją RPS.

Podstawą monitorowania i ewaluacji Programu będą raporty z realizacji Programu. Zakłada się, że będą one zawierać stały zakres informacji, w tym obejmą m.in.:

- a) analizę trendów społeczno-gospodarczych zachodzących w województwie, w zakresie wynikającym z Programu;
- b) narzędzia realizacji Programu;
- c) ocenę postępu realizacji celów i priorytetów Programu;
- d) analizę zmian wartości założonych wskaźników;
- e) analizę rzeczowo-finansową podjętych przedsięwzięć; ocenę stopnia zaawansowania oraz efektów projektów realizowanych w ramach Programu;
- f) ocenę postępu realizacji zobowiązań SWP w zakresie Programu, wynikających ze SRWP;
- g) wnioski dotyczące istotnych problemów zidentyfikowanych w trakcie realizacji Programu;
- h) rekomendacje w zakresie planowanych działań.

Raporty z realizacji Programu mają być sprawozdaniami sporządzanymi raz w roku, za które odpowiedzialny będzie Kierownik RPS. Raporty będą przekazywane Koordynatorowi RPS RG nie później niż przed końcem I połowy bieżącego roku, za rok poprzedni. Oprócz informacji obejmujących miniony rok, powinny odnosić się również do danych z poprzednich raportów, tak aby możliwa była ocena realizacji Programu od początku jego realizacji.

³ Uchwała Zarządu Województwa Pomorskiego nr 290/232/13 w dniu 21 marca 2013 r.

Obok raportów z realizacji Programu sporządzane będą raporty z ewaluacji Programu, które dotyczyć będą zarówno sprawności systemu wdrażania Programu, jak też wpływu jego realizacji na rozwój regionu i osiągnięcie celów SRWP.

Z analizy powinny wynikać wnioski dotyczące istotnych problemów w obszarze środowiska, zaistniałych w trakcie i związanych z realizacją Programu. W ramach analizy możliwa będzie identyfikacja znaczących oddziaływań obciążających środowisko, wynikających z Programu.

Prognoza nie formułowała nowych propozycji dotyczących metod i częstotliwości przeprowadzania monitoringu skutków realizacji postanowień RPS EiŚ. W Prognozie zwrócono uwagę na fakt, że elementem przyjętych wskaźników winno być wskazanie poziomów wyjściowych opartych na wiarygodnym bilansie otwarcia oraz pożądanym tendencji do 2020, co przyjęty Program zawiera.

Tabela 1.

Sposób i zakres uwzględnienia rekomendacji zawartych w Prognozie oddziaływania na środowisko dla projektu Regionalnego Programu Strategicznego w zakresie energetyki i środowiska

Lp.	Działanie	Rekomendacja	Sposób rozstrzygnięcia	Uzasadnienie
1	2	3	4	5
1	1.2.3. <i>Poprawa stanu cennych gatunków i siedlisk przyrodniczych</i> ; 1.2.4. <i>Powstrzymanie nadmiernego rozprzestrzeniania się obcych gatunków inwazyjnych</i>	Rozszerzenie obszaru strategicznej interwencji do obszaru całego województwa.	Nie uwzględniono	Propozycja rozszerzenia niezgodna z obszarem strategicznej interwencji, określonym w Strategii Rozwoju Województwa Pomorskiego 2020 dla kierunku działania 3.3.4., którego uszczegółowieniem są przedmiotowe działania.
2	2.1.1. <i>Ograniczenie emisji zanieczyszczeń do wód w zlewniach, poprawa jakości wód</i>	Rozszerzenie zakresu interwencji o wsparcie dla budowy i rozbudowy systemów odprowadzania i oczyszczania ścieków przemysłowych .	Nie uwzględniono	Propozycja rozszerzenia niezgodna z ukierunkowaniem interwencji oraz wyborami strategicznymi w Strategii Rozwoju Województwa Pomorskiego 2020 – cel operacyjny 3.3.
3	2.1.6. <i>Przywracanie terenom zdegradowanym wartości przyrodniczych i użytkowych</i>	Rozszerzenie zakresu interwencji o tereny poprzemysłowe i poprodukcyjne na obszarach wiejskich.	Nie uwzględniono	Propozycja rozszerzenia niezgodna z ukierunkowaniem interwencji oraz wyborami strategicznymi w Strategii Rozwoju Województwa Pomorskiego 2020 – cel operacyjny 3.3.
4	3.3.1. <i>Rozwój źródeł odnawialnych</i>	Wyłączenie z obszaru strategicznej interwencji wsparcia dla budowy małych elektrowni wiatrowych na obszarach objętych formami ochrony przyrody, o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 1-5, 8 i 9 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody lub chociażby obszarów Natura 2000.	Nie uwzględniono	Zakres interwencji obejmuje wyłącznie budowę małych elektrowni wiatrowych, zdefiniowanych, jako mikroinstalacje i małe instalacje, rozumieniu zapisów projektu ustawy o odnawialnych źródłach energii (tj. mikroinstalacje o zainstalowanej mocy elektrycznej do 40 kW, małe instalacje o zainstalowanej mocy elektrycznej od 701 do 200 kW). Z uwagi na powyższe oraz z uwagi, iż instalację wykorzystujące siłę wiatru do produkcji energii o nominalnej mocy elektrowni do 100 MW, zlokalizowane na obszarach objętych formami ochrony przyrody wymagają przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowiska z udziałem RDOŚ, wydają się nieuzasadnione proponowane wyłączenie.

Tabela 2.

Sposób i zakres uwzględnienia opinii właściwych organów o których mowa w art. 57 i 58 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. Nr 199 poz.1227 z późn. zm.)

Lp.	Organizacja/ osoba zgłaszająca uwagę	Treść uwagi/wniosku	Rozstrzygnięcie uwagi	Uzasadnienie
1	2	3	4	5
Prognoza oddziaływania na środowisko dla regionalnego Programu Strategicznego w zakresie energetyki i środowiska				
1	Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Gdańsku	W prognozie oddziaływania na środowisko RPS EiS (str. 60) stwierdzono, że komunalne osady ściekowe powstające w ramach oczyszczania ścieków w nowopowstałych oczyszczalniach zostaną zagospodarowane zgodnie z kierunkami wskazanymi w Krajowym Programie Oczyszczania Ścieków Komunalnych (KPOŚK). (...) KPOŚK określa prognozowane kierunki zagospodarowania komunalnych osadów ściekowych. Dokumentem określającym cele w gospodarce tymi odpadami jest Krajowy Plan Gospodarowania Odpadami 2014.	Częściowo uwzględniona	Po słowach: <i>Krajowym Programie Oczyszczania Ścieków Komunalnych</i> dodano „i <i>Planie Gospodarki Odpadami dla Województwa Pomorskiego 2018</i> ”.
2		W przypadku roślin i grzybów trudno jest mówić o szlakach migracji, ponieważ ich rozprzestrzenianie się ma raczej charakter bierny i powodowane jest przez czynniki fizyczne (woda, powietrze) i inne organizmy.	Uwzględniona	W zdaniu „ <i>Związane to jest z możliwością powstania kolizji ze szlakami migracji zwierząt</i> ” wykreślono „ <i>roślin i grzybów</i> ”.
Projekt Regionalnego Programu Strategicznego w zakresie energetyki i środowiska				
1	Urząd Morski w Gdyni	Poświęcić więcej uwagi morskiej energetyce wiatrowej.	Nieuwzględniona	Uwaga złożona po terminie przewidzianym do zaopiniowania projektu, wskazanym w art. 54 ust. 1 Ustawy OOS, a także po terminie do składania uwag, podanym w ogłoszeniu prasowym z dnia 13 maja 2013r. w Dzienniku Bałtyckim.

Lp.	Organizacja/ osoba zgłaszająca uwagę	Treść uwagi/wniosku	Rozstrzygnięcie uwagi	Uzasadnienie
1	2	3	4	5
2	Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Gdańsku	W RPS EiŚ wskazano duży potencjał województwa pomorskiego dla rozwoju odnawialnych źródeł energii, w szczególności w systemie rozproszonym. (...) taki układ źródeł stwarza zagrożenie dla środowiska i krajobrazu. Sugeruje się zatem ograniczenie rozproszonego systemu rozwoju instalacji wytwarzających prąd, w szczególności elektrowni wiatrowych i systemów fotowoltaicznych, na rzecz skupionego układu tych źródeł energii. Ponadto (...) odnawialne źródła energii powinny być lokalizowane na terenach zdegradowanych, poprzemysłowych.	Nie uwzględniono	W Strategii Rozwoju Województwa Pomorskiego 2020 przyjęto koncepcję „wyborów i zobowiązań”, co oznacza koncentrację interwencji na wybranych obszarach tematycznych, na które samorząd województwa ma rzeczywisty wpływ, stąd obszary interwencji wynikające z RPS EiŚ. Rozwój energetyki rozproszonej, w tym prosumenckiej (prosument czyli aktywny konsument wytwarzający energię w mikroinstalacjach, który nadwyżkę energii sprzedaje do sieci) jest właśnie zadaniem, które może być wspierane przez samorząd województwa. Decyzje dotyczące energetyki zawodowej w znacznej mierze są poza obszarem działania samorządu województwa pomorskiego. Rozwój energetyki rozproszonej jest w sytuacji braku dużych źródeł energii na terenie województwa szansą jego rozwoju, a na obszarach chronionych zawsze podlegających procedurze OOS.
3		Jednym z założeń RPS EiŚ jest systematyczny wzrost m.in. energetyki wiatrowej (str. 6, pkt 11). (... tego typu inwestycje wymagają przeprowadzenia odpowiedniej procedury oddziaływania na środowisko, dlatego sugeruje się w tym miejscu zapis: <i>przewiduje się jej systematyczny wzrost do poziomu nie oddziałującego znacząco negatywnie na środowisko przyrodnicze.</i>	Nie uwzględniono	Z uwagi na fakt, iż inwestycje przytoczone przez RDOŚ wymagają przeprowadzenia procedury oceny oddziaływania na środowisko, zrozumiałym jest że realizowane będą te inwestycje, których oddziaływanie na środowisko będzie akceptowalne. W opinii autorów RPS EiŚ nie ma potrzeby modyfikacji zapisu o informacji oczywiste. Istotna jest rola organów uczestniczących w tej ocenie (w tym RDOŚ) w celu zapewnienia prawidłowej oceny wpływu tych inwestycji na środowisko.
4		W działaniu 3.3.1 „Rozwój źródeł odnawialnych” w zakresie interwencji należy zwrócić uwagę na potrzebę badania i rozwoju sposobów magazynowania energii ze	Nie uwzględniono	Wykracza poza zakres tematyczny RPS EiŚ. Badania i rozwój są przedmiotem RPS RG.

Lp.	Organizacja/ osoba zgłaszająca uwagę	Treść uwagi/wniosku	Rozstrzygnięcie uwagi	Uzasadnienie
1	2	3	4	5
5		<p>źródeł odnawialnych.</p> <p>Jednym z typów zaplanowanych przedsięwzięć w działaniu 2.1.5 <i>Stworzenie i modernizacja infrastruktury do odzysku i recyklingu odpadów, w tym odzysku energetycznego</i> jest rozbudowa i modernizacja instalacji do odzysku odpadów komunalnych odpadów ściekowych, w tym do termicznego ich przekształcania. (...) z uwagi na niewielkie wykorzystanie obornika na glebach rolnych województwa grożące sukcesywnym ubożeniem tych gleb z próchnicy, należy rozważyć ukierunkowanie odzysku komunalnych osadów ściekowych na zwiększenie wykorzystania tych odpadów do celów nawozowych, o ile aspekty prawne, fizykochemiczne i sanitarne danych osadów ściekowych pozwolą na taki sposób postępowania z omawianymi odpadami. (...)</p>	Nie uwzględniono	Odzysk osadów ściekowych obejmuje również odzysk odpadów polegający na produkcji nawozów w procesach biologicznego przetwarzania osadów.
6	Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska W Gdańsku	W działaniu 1.1.3 „Retencjonowanie wody oraz racjonalne zagospodarowanie wód opadowych i roztopowych” jako zakres interwencji wskazano budowę i rozbudowę zbiorników retencyjnych, w tym w ramach małej retencji, Pominęto natomiast zagadnienie bieżącego utrzymania tychże zbiorników, a zwłaszcza cyklicznego usuwania z nich naniesionego materiału, który zmniejsza efektywną objętość zbiornika.	Nie uwzględniono	Utrzymanie bieżące urządzeń nie jest przedmiotem SRWP 2020, a tym samym nie RPS-ów.
7		Zachowanie siedlisk i ekosystemów związanych z morzem powinno być celem szczególnym dokumentu.	Nie uwzględniono	Działania dot. zachowanie siedlisk i ekosystemów związanych z morzem jest ujęte w jednym z priorytetów RPS EiŚ dot. różnorodności biologicznej.
8		RPS EiŚ nie uwzględnia potencjału Morza Bałtyckiego - obecnie ma miejsce szereg inicjatyw, w tym międzynarodowych, mających na celu identyfikację i ocenę możliwych zasobów Morza Bałtyckiego oraz ich potencjalne wykorzystanie (jak np. projekt SUBMARINER, którego partnerem wiodącym jest Instytut Morski w Gdańsku). Jest to istotne zwłaszcza z uwagi na fakt, że wpisuje się w europejskie inicjatywy zrównoważonej bio-gospodarki morskiej <i>Blue Growth</i> .	Nie uwzględniono	W Strategii Rozwoju Województwa Pomorskiego 2020 przyjęto koncepcję „wyborów i zobowiązań”, co oznacza koncentrację interwencji na wybranych obszarach tematycznych, na które samorząd województwa ma rzeczywisty wpływ a Morze Bałtyckie nie jest częścią województwa. RPS EiŚ wskazuje na szanse związane z nadmorskim położeniem.

Lp.	Organizacja/ osoba zgłaszająca uwagę	Treść uwagi/wniosku	Rozstrzygnięcie uwagi	Uzasadnienie
1	2	3	4	5
9		W RPS EiŚ (str. 14) wśród głównych problemów zidentyfikowanych w obszarze środowiska wymieniono „ <i>nieadekwatność form ochrony przyrody do ich rzeczywistej wartości</i> ”. (...)analiza adekwatności form ochrony przyrody, powoływanych w obszarze województwa pomorskiego nie powinna być przedmiotem analiz w powyższym dokumencie. Funkcjonowanie form ochrony przyrody w Polsce odbywa się aktualnie na zasadach opisanych w ustawie z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (...). W ustawie tej przedstawione są elementy i walory środowiska przyrodniczego, które jako przedmioty ochrony mogą podlegać ochronie w poszczególnych formach ochrony przyrody. Dopiero utrata takich walorów może być podstawą do likwidacji formy ochrony, co jest przewidziane odpowiednimi procedurami, opisanymi również w ww. ustawie.	Uwzględniono	Przedmiotem RPS EiŚ nie jest likwidacja żadnych form ochrony przyrody. W opinii autorów RPS EiŚ niezbędne jest przeprowadzenie inwentaryzacji przyrodniczej i w celu pełnej informacji o zasobach przyrody województwa.
10	Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Gdańsku	W RPS EiŚ wskazano brak łączności przestrzennej pomiędzy formami ochrony w granicach województw, jak z formami ochrony przyrody w ościennych województwach. Jest to efektem nieuwzględnienia korytarzy ekologicznych w planach zagospodarowania przestrzennego, dlatego poprawa tejże spójności powinna być jednym z celów opiniowanego projektu dokumentu, w tym szczegółowego uwzględnienia przebiegu korytarzy ekologicznych w granicach województwa pomorskiego.	Uwzględniono	Prace nad wytyczeniem korytarzy ekologicznych są przewidziane w ramach RPS EiŚ. Studium korytarzy ekologicznych wpi-suje się w te działania.
11		Na str. 14 RPS EiŚ określono jako jeden z głównych problemów zidentyfikowanych w ramach ww. dokumentu: „brak instrumentów prawnych i ekonomicznych w ochronie przyrody i krajobrazu”. Sugeruje się zmianę zapisu na: „brak instrumentów prawnych i ekonomicznych w ochronie krajobrazu oraz korytarzy ekologicznych”.	Uwzględniono	Jw.
12		W działaniu 2.2.2 Zwiększenie świadomości (...), jako przedsięwzięcie strategiczne wskazano stworzenie sieci dialogu dotyczącej koncepcji zagospodarowania nie-	Uwzględniono	Wprowadzono odpowiednie zapisy.

Lp.	Organizacja/ osoba zgłaszająca uwagę	Treść uwagi/wniosku	Rozstrzygnięcie uwagi	Uzasadnienie
1	2	3	4	5
		konwencjonalnych źródeł węglowodorów oraz innych inwestycji energetycznych. Proponuje się również uwzględnić inwestycje związane z odnawialnymi źródłami energii.		
13		W działaniu 2.2.5 „Budowa platformy wymiany informacji (...)” w zakresie interwencji dodać „ <i>utworzenie i prowadzenie forum wymiany informacji o środowisku i problemach jego ochrony</i> ”.	Przeanalizowano	Proponowany zapis jest nieuzasadnionym zawężeniem działania – pojęcie platformy jest pojęciem szerszym.
14		W punkcie I.1 Analiza SWOT, w rubryce szanse, pkt 9 sugeruje się doprecyzowanie zapisu „Poprawa niezawodności sieci oraz rozwój sieci inteligentnej typu SMART GRID” z uwagi na brak wskazania rodzaju sieci, której niezawodność planuje się poprawić.	Przeanalizowano	Autorzy RPS EiŚ przez sformułowanie sieci rozumieją wszystkie sieci. Natomiast sieć inteligentna ma pozwolić na zapewnienie ciągłych, bezpiecznych i efektywnych kosztowo usług w zakresie dystrybucji energii elektrycznej, a także stworzyć możliwości techniczne do oferowania odbiorcom nowych usług optymalizujących użytkowanie energii oraz umożliwiających efektywne włączenie odbiorców w proces wytwarzania energii.

Tabela 3.

Sposób i zakres uwzględnienia uwag i wniosków do projektu Regionalnego Programu Strategicznego w zakresie energetyki i środowiska zgłoszonych w związku z udziałem społeczeństwa na podstawie art. 54 ust. 2 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. Nr 199 poz.1227 z późn. zm.)

Lp.	Organizacja/ osoba zgłaszająca uwagę	Treść uwagi/wniosku	Rozstrzygnięcie uwagi	Uzasadnienie
1	2	3	4	5

Lp.	Organizacja/ osoba zgłaszająca uwagę	Treść uwagi/wniosku	Rozstrzygnięcie uwagi	Uzasadnienie
1	2	3	4	5
1	Urząd Morski w Gdyni p. Andrzej Cieślak	W programie brak jest działań dla „ <i>stworzenia zaplecza dla rozwoju OZE w wielkiej skali i złapania szansy, którą stanowi budownictwo morskich farm wiatrowych wraz z odpowiednim zapleczem w portach</i> ”.	Nie uwzględniono	Proponowane działanie wykracza poza zakres RPS EiŚ. Wnioskowane działania dedykowane są do RPS w zakresie rozwoju gospodarczego